

ABC-methodiek: stappenplan toetsing

Uit onderzoek blijkt dat het studeergedrag van studenten sterk samenhangt met de inhoud en de wijze waarop wordt getoetst. Wat studenten leren, hangt af van wat zij verwachten te moeten aantonen tijdens de toetsing.

De afstemming tussen de toetsing en de doelstellingen van een opleidingsonderdeel is uitermate belangrijk, alsook de overeenstemming tussen de manier waarop wordt getoetst en de leeractiviteiten die de studenten doorheen je OPO uitvoeren.

Dit stappenplan, waarbij je een aantal vragen doorloopt omtrent de evaluatie of toetsing van je OPO, kan je hierbij helpen.

1 WAAROM toets je?

- Beslissen of een **doelstelling** is behaald of niet (summatief)
- Bijsturen en stimuleren van het **leerproces** (formatief)

2 WAT toets je?

1. **Product** (eindresultaat) of **proces** (de weg naar het eindresultaat)?
2. Op welk **leerniveau** situeert de toetsactiviteit zich?

3 WIE toetst er?

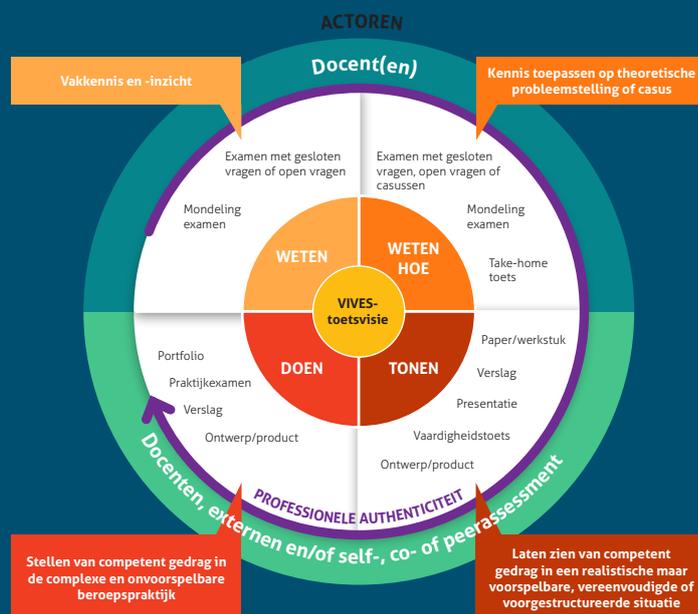
- Docent(enteam)
- Studenten (self of peer)
- Externe (werkveld)

4 HOE ga je toetsen?

1. **Toetsvorm** (afstemmen op leerdoelen en -activiteiten)
2. **Digitaal** versus **analoog**: ga je onderwijs-technologie inzetten voor je toetsing?

5 Terugkoppeling

1. **Feedback** (gericht op het verleden) versus **Feedforward** (gericht op de toekomst)? = toetsen als motor van het leerproces
2. **Individueel** of **klassikaal**?

WAAROM toets je?

Toetsing kan worden ingezet voor verschillende doeleinden.

Beslissen of een doelstelling is behaald of niet (summatief toetsen)

Standaard wordt een onderwijsperiode afgesloten met een eindtoetsing, met als doel te beslissen of iemand al dan niet 'is geslaagd' (i.c. de doelstellingen heeft bereikt). De toetsing heeft hier betrekking op de beslissing of de leerresultaten van studenten voldoende zijn om te slagen voor bijvoorbeeld een opleiding(sonderdeel). Deze vorm van toetsing vindt meestal plaats na een langere periode.

Bijsturen en stimuleren van het leerproces (formatief toetsen)

Toetsing kan ook tot doel hebben om studenten in te lichten over hun eigen kennen en kunnen in verhouding tot de verwachtingen of doelstellingen. Cruciaal is dat de studenten feedback krijgen over hun sterke en zwakke kanten en de kans krijgen om te oefenen, fouten te maken, te remediëren,...

Bijkomend doel van toetsen: mogelijkheid tot bijsturen van de onderwijsaanpak

Bij het organiseren van toetsactiviteiten, krijg je als docent via die toetsing informatie over de noodzaak om op bepaalde leerinhouden terug te komen of eventueel de cursus bij te stellen. Als docent kan je de toetsing dus ook gebruiken om je onderwijsaanpak of lesmateriaal bij te sturen.

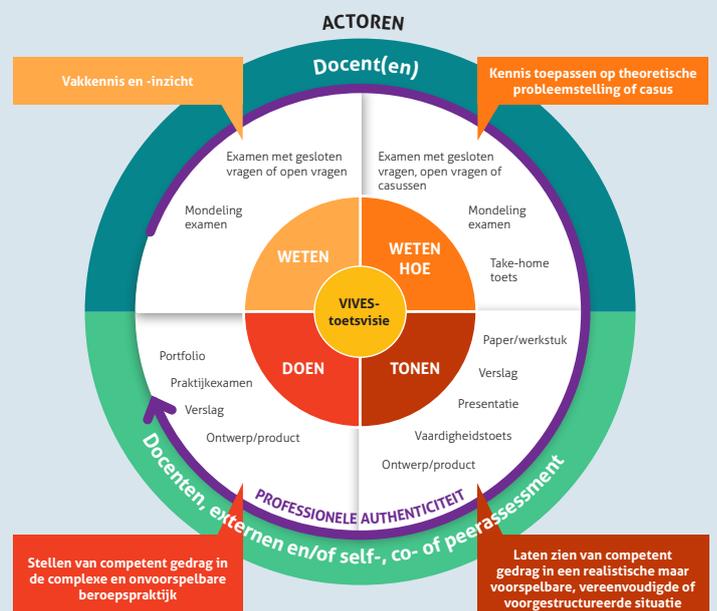
WAT toets je?

2.1. Product of proces?

Bij productevaluatie of -toetsing wordt nagegaan of studenten hebben bereikt wat van hen wordt verwacht. Hier wordt dus enkel het uiteindelijke resultaat, het eindproduct van het leerproces getoetst. De toetsingscriteria slaan op de kwaliteit van producten, prestaties of handelingen van studenten. Bij procesevaluatie of -toetsing wordt de manier waarop studenten tot een eindproduct komen getoetst. Anders gezegd gaat het om de aanpak of strategie die studenten hanteren om tot het eindresultaat te komen.

2.2. Wat moet de student kunnen aantonen?

Als docent sta je bij deze stap best ook stil bij de vraag 'Welke competenties worden getoetst?' of anders 'Wat moeten studenten kunnen aantonen tijdens de toetsing?'. Om deze vraag te helpen beantwoorden verwijzen we naar verschillende leerniveaus waarnaar je kan streven bij je studenten (naar Miller, 1990 en Berkel & Bax, 2017). In de afbeelding hiernaast onderscheiden we verschillende soorten leerniveaus (weten, weten hoe, tonen en doen).

WIE toetst er?

Wie zijn de personen die instaan voor de toetsing? Dit kan de docent zijn die het opleidingsonderdeel heeft gegeven, andere leden van het didactisch team, maar ook externe beoordelaars (uit het werkveld), medestudenten (peer-assessment), de studenten zelf (self-assessment) of een combinatie van verschillende beoordelaars (co-assessment).

HOE ga je toetsen?

4.1. Toetsvorm

Voor welke toetsvorm kies je als docent? Op basis van de keuze in de vorige stappen, kan je als docent nagaan welke toetsvorm hiervoor het best in aanmerking komt. Zo worden er per leerniveau een aantal toetsvormen aanbevolen. Bij de keuze van de vorm van toetsing houd je ook rekening met je antwoorden in de voorgaande stappen.

4.2. Digitaal versus analoog

Digitaal toetsen slaat op het inzetten van ICT-tools bij het ontwikkelen, samenstellen, afnemen, beoordelen, analyseren of evalueren van toetsen of bij het geven van feedback. Vanuit het domein onderwijstechnologie worden een aantal tools aangeboden en ondersteund, aansluitend bij de toetsvorm. Bij analoog toetsen gebeurt dit zonder ICT-tools.

Terugkoppeling

Terugkoppeling slaat op de activiteiten waarin feedback wordt gegeven aan studenten. Terugkoppeling komt bij voorkeur niet alleen na de beoordeling van het eindresultaat, maar ook op geregelde tijdstippen tijdens het leerproces.

5.1. Feedback of -forward

Wanneer de terugkoppeling informatie biedt over het einddoel (de beoordelingscriteria en standaarden) van het leerproces van de student, dan spreken we van feed-up.

Feedback is terugkoppelen over hoe de student (ten aanzien van de beoordelingscriteria en standaarden) gepresteerd heeft en is dus gericht op het verleden. Wanneer de aanpak die nodig is om het einddoel te bereiken het onderwerp van de terugkoppeling is, is deze gericht op de toekomst. Dit is feedforward.

5.2. Individueel of klassikaal

Individuele terugkoppeling is terugkoppeling die aan elke student afzonderlijk gegeven wordt op maat van het leerproces van die individuele student. Klassikale terugkoppeling wordt gegeven aan een groep studenten, bijvoorbeeld door een terugkoppeling tijdens een volgende les, door het online plaatsen van modeloplossingen, door middel van een kleine quiz in de les waarna vervolgens de resultaten klassikaal worden besproken, etc.